

УДК 615:61:378:37.091.313

DOI 10.11603/m.2414-5998.2023.1.13827

Л. В. КравчукORCID <https://orcid.org/0000-0002-0805-6709>**Т. Б. Кадобний**ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9150-2051>**А. Т. Бучко***Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України***ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ****L. V. Kravchuk, T. B. Kadobnyi, A. T. Buchko***I. Horbachevsky Ternopil National Medical University***CERTAIN ASPECTS OF THE TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE MEDICAL FIELD IN THE CONDITIONS OF MIXED EDUCATION**

Анотація. Обґрунтовано, що одним із ефективних способів підвищення якості освіти є досягнення програмних результатів навчання в процесі підготовки здобувачів вищої медичної освіти в умовах змішаного навчання. Досліджено окремі особливості модернізації навчального процесу у медичних закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх фахівців медичної галузі. Розглянуто окремі аспекти вдосконалення форм, засобів і способів формування навичок та вмінь із гуманітарних дисциплін у ході підготовки студентів-медиків і набуття ними загальних та фахових компетентностей. Виділено позитивні риси змішаної форми навчання, де майбутні фахівці медичної галузі мають принаймні певний контроль над тим, коли, де і як вони працюють, використовуючи технології для персоналізації та методичні рекомендації до практичного заняття чи їх самостійної роботи. Означене забезпечує інтегрований досвід навчання, тобто дистанційна й очна форми навчання сутнісно вирівнюються. З'ясовано, що основним завданням викладачів в організації навчального процесу на теоретичній кафедрі в умовах онлайн-навчання є пошук нових освітніх технологій, які сприяють становленню професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі, розвитку їх професійної компетентності на засадах міждисциплінарної інтеграції й умінь швидко вирішувати проблемні ситуації. Доведено, що застосування кейс-методу поряд з іншими освітніми технологіями забезпечує належну організацію навчального процесу викладачем теоретичних дисциплін у медичному закладі вищої освіти. Оскільки досягнення програмних результатів навчання в умовах змішаного навчання вимагає від викладача комплексного підходу до викладання навчальної дисципліни (виявлення актуальної проблематики, цільовою оцінка потреб, формулювання цілей і завдань навчання, вибір освітніх стратегій, впровадження, оцінка та зворотний зв'язок; адаптація означеного до онлайн-навчання). З'ясовано, що впровадження змішаної форми навчання у медичних закладах вищої освіти вимагає динамічної розробки нових засобів і механізмів із приводу організації освітнього процесу.

Ключові слова: вища освіта; змішане навчання; програмні результати навчання; медичний заклад вищої освіти; здобувач вищої освіти.

Abstract. It is substantiated that one of the effective methods of improving the quality of education is the achievement of programmatic learning outcomes in the process of training students of higher medical education in the conditions of mixed education. Some features of the modernization of the educational process in institutions of higher medical education during the training of future specialists in the medical field have been studied. Some aspects of improving the forms, means and methods of formation of skills and abilities in humanitarian disciplines during the training of medical students and their acquisition of general and professional competencies are considered. The positive features of mixed education are highlighted, where future medical professionals have at least some control over when, where and how they work, using technology for personalization and methodological instructions for practical training or their independent work. This provides an integrated learning experience, that is, remote and face-to-face instruction are essentially aligned. It was found that the main task of teachers in the organization of the educational process at the theoretical department in the conditions of online learning is the search for new educational technologies that contribute to the formation of the professional identity of future specialists in the medical field, the development of their professional competence on the basis of interdisciplinary integration, and the ability to quickly solve problem situations. It has been proven that the use of the case method together with other educational technologies ensures the proper organization of the educational process by the teacher of theoretical disciplines in the institution of higher medical education. Since the achievement of learning program results in the conditions of mixed education requires a comprehensive approach to the teaching of an educational discipline from the teacher (identification of current issues, targeted assessment of needs, formulation of learning goals and objectives, selection of educational strategies, implementation, evaluation and feedback; adaptation of the specified

© Л. В. Кравчук, Т. Б. Кадобний, А. Т. Бучко

to online teaching). It was found that the introduction of a mixed form of education in institutions of higher medical education requires the dynamic development of new means and mechanisms for the organization of the educational process.

Key words: higher education; mixed education; program learning outcomes; institution of higher medical education; student of higher education.

Вступ. У сучасних умовах розвитку українського суспільства, що суттєво змінюються за останні декілька років з причин карантинних обмежень, запроваджених посилені протиепідеміологічних заходів, у закладах вищої освіти зокрема, зумовлених коронавірусом Sars-CoV-2 (COVID-19), а також в умовах дії особливого правового режиму – воєнного стану на території нашої держави, медичним закладам вищої освіти рекомендовано проводити освітній процес за змішаною (аудиторно-дистанційною) формою навчання. Актуальність дослідження засобів і механізмів застосування змішаного навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців медичної галузі зумовлена потребами розробки і впровадження інноваційних ідей в освітню практику, що полягає в аналізі традиційної та дистанційної форм організації навчального процесу; виокремленні їх позитивних та негативних рис і укомплектуванні та злагодженому поєднанні на практиці якісних сторін цих форм. Практика застосування змішаної форми навчання вимагає формування в учасників освітнього процесу нових педагогічних навичок та вмій, формуючи, таким чином, нові особистісні, самоідентичні цінності в освіті [1, с. 244].

Мета статті – дослідження окремих особливостей модернізації навчального процесу у медичних закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх фахівців медичної галузі з метою досягнення програмних результатів навчання.

Теоретична частина. Першоджерелом практичного аспекту людського пізнання завжди були й будуть саме їх уміння і навички, оскільки вони формуються та виявляються у діяннях (діях чи бездіяльності). Означене дає підстави виокремити загальну ознаку вмій, що вказують на певні особистісні характеристики майбутнього фахівця медичної галузі, що обґрунтовують його здатність до реалізації одержаних знань на практиці, самоаналізу, вироблення критичного мислення та формування професійної ідентичності. Досягнення програмних результатів навчання з кожної дисципліни є можливим саме завдяки дотриманню основних умов успішного формування вмій та навичок на семінарських або ж практичних заняттях. Первісною ж метою є усвідомлення змісту та суті поставленого завдання й способу його виконання та вибору різних варіацій. У процесі підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в закладах вищої освіти

необхідно виділити певні особливості навчального процесу, адже головним завданням є формування саме компетентного фахівця медичної галузі, що відповідатиме вимогам сучасного соціуму. Одним із характерних елементів їх компетентності є саме формування професійної ідентичності майбутніх фахівців шляхом викристалізації самоповаги до обраної професії, вміння приймати виважені та обґрунтовані рішення у різноманітних ситуаціях, застосовувати критичне мислення з метою відсіювання нечинної чи застарілої інформації та діяти як фахівець нового типу [4; 6, с. 48; 8, с. 131].

Науковий інтерес до організації навчального процесу в закладах вищої освіти за різними формами навчання був предметом дослідження багатьох науковців. Однак дослідження окремих аспектів модернізації навчального процесу у медичних закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх фахівців медичної галузі з метою досягнення програмних результатів навчання в умовах змішаного навчання зумовлене соціальними змінами в сучасній ситуації розвитку суспільства, пов'язаними зі стратегічним курсом держави на інноваційний розвиток, впровадженням воєнним станом, коли значно розширюються горизонти і підвищується рівень особистісної відповідальності людини.

Означене дає підстави констатувати, що динамічність розвитку системи вищої освіти в умовах змішаного навчання зумовлює вдосконалення форм, засобів і способів формування навичок і вмій майбутніх фахівців медичної галузі саме з гуманітарних дисциплін. Це зумовить досягнення можливості формування їх загальних та фахових компетентностей і досягнення програмних результатів навчання в цілому. Водночас запорукою підвищення якості вищої медичної освіти в умовах сьогодення є невідмінне впровадження та застосування протягом останніх десятиріч саме цифрових технологій. Вони, фактично, доволі швидко стали незамінними у якісному навчальному процесі, забезпечуючи право здобувачів вищої медичної освіти на саморозвиток та самовдосконалення.

Сучасне суспільство не можливо охарактеризувати сталим, воно постійно перебуває у розвитку, ґрунтуючись на глобалізаційних процесах. Одним із викликів сучасності є вдосконалення якості вищої медичної освіти за допомогою інформаційних технологій. Означений процес іменується діджиталізацією.

лізацією, що, безумовно, виступає одним із вагомих критеріїв в оцінці авторитетності та конкурентоспроможності закладів вищої освіти при підготовці майбутніх фахівців медичної галузі. Таким чином, сміливо можна стверджувати, що діджиталізація суспільства, у тому числі й вищої медичної освіти, є загальноприйнятим фактом. Аналізуючи вплив інформаційних технологій та їх застосування у навчальному процесі на формування компетентного фахівця медичної галузі, тобто на якість вищої медичної освіти, слід погодитися з необхідністю виокремлення таких елементів діджиталізації, як онлайн-освіта; електронні освітні ресурси (зокрема, система Moodle); електронний документообіг (веб-сторінки закладів вищої освіти, система АСУ та ін.); здобуття знань за допомогою тренажерів, віртуальних програм тощо; формування професійної ідентичності майбутнього фахівця медичної галузі, що охоплює також і його цифрову компетентність [5, с. 115; 9]. Необхідно констатувати й той факт, що невпинне впровадження в навчальний процес у ході підготовки студентів-медиків інформаційних технологій є одним із найперспективніших напрямів підвищення якості вищої медичної освіти, даючи можливість адаптувати вищу школу до потреб сьогодення [2, с. 50]. Це має безпосереднє відношення й до підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання зокрема й істотно впливає на досягнення програмних результатів з кожної дисципліни. Влучною, з цього приводу, є позиція Н. Федчишин про те, що виклики, з якими зіштовхнулася сучасна система освіти не лише в Україні, а й у всьому світі, ще більше загострили потребу в дистанційній освіті. З упровадженням цифрових технологій процес навчання стає мобільним, диференційованим та індивідуальним. Таке тотальне впровадження підвищує вимоги до рівня професійної підготовки працівників, стимулює конкуренцію на ринку праці. Водночас існує потреба у висококваліфікованому спеціалісті, який має певні компетенції, здатний самостійно та (або) ефективно вирішувати завдання в складі команди, проявляти активність, відповідальність, наполегливість та креативність [7, с. 118].

Виклики сьогодення, а згодом і впровадження на території всієї країни дії воєнного стану зумовили необхідність дослідження проблематики застосування змішаної форми навчання в освітньому процесі. Особливої уваги, у цьому контексті, потребує якісна підготовка майбутніх фахівців медичної галузі у закладах вищої освіти. Змішана форма навчання потребує й зміни функціонального вектора як викладача, так і здобувача вищої освіти у їх

взаємодії, що значно вплинуло на всі компоненти навчального процесу. Досягнення програмних результатів навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання передбачає збільшення у здобувачів вищої освіти часу для самостійної роботи, тому необхідно виділити актуальність допоміжних матеріалів, контрольних завдань та методичних розробок до самостійної роботи студентів [10, с. 77].

З метою вдосконалення навчального процесу в умовах змішаного навчання на кафедрі педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України застосовуються дистанційні технології навчання за допомогою платформ Teams, Moodle з проведенням відеоконференцій, тестування здобувачів вищої освіти в режимі online з використанням платформи Moodle. На платформі Moodle для зручності студентів розміщено всі необхідні навчальні матеріали до кожної з тем тієї чи іншої навчальної дисципліни. Водночас доступними на цій платформі для здобувачів вищої медичної освіти є як і робочі програми до кожної дисципліни, так і силабуси, де, окрім змісту курсу, чітко викладено критерії оцінювання як поточного, так і підсумкового контролю знань. Платформа Moodle наповнена всім необхідним для здобувача вищої освіти багажем інформації, що забезпечує повноцінне засвоєння необхідного багажу знань, вмінь та навичок. Зокрема, до кожної навчальної дисципліни, окрім презентації до лекцій, розроблено також відеолекції, кожна пропонована тема наповнена розробленими методичними рекомендаціями як до практичного заняття, так і до самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Принагідно відзначити, що до кожної теми розроблено тестові завдання, а до лекційних занять додатково записано відеосупровід лекції та подано активне посилання. Означене забезпечує можливість вільного доступу до опрацювання навчальних матеріалів у зручний для здобувача вищої медичної освіти час.

Означене забезпечує дієвість навчального процесу в умовах змішаного навчання, за яких здобувачі вищої медичної освіти самостійно виконують онлайн-діяльність, щоб підготуватися до наступного очного заняття, що базується на попередньо отриманих знаннях [3, с. 96]. Наведене дає підстави стверджувати, що якісна підготовка майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання являє собою значущу, узгоджену комбінацію дистанційного й очного викладання та навчання, яка використовує переваги обох підходів із метою підвищення якості вищої медичної освіти

й, відповідно, досягнення програмних результатів навчання.

У ході підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах змішаного навчання слід виокремити й певні позитивні ознаки. Зокрема, майбутні фахівці медичної галузі мають принаймні певний контроль над тим, коли, де і як вони працюють, використовуючи технології для персоналізації та методичні рекомендації до практичного заняття чи їх самостійної роботи. Це дозволяє сформувавши організаційні загальні компетентності студентів-медиків. Синергійне поєднання інтегрованого досвіду навчання дає підстави для нівелювання негативних явищ дистанційного навчання завдяки подальшому очному опрацюванню раніше одержаних знань. Означене дає підстави стверджувати про адаптивність змішаного навчання в умовах сьогодення і забезпечення реалістичних умов для досягнення програмних результатів навчання як основного критерію визначення якості вищої медичної освіти.

Наведене дає підстави констатувати, що якісна підготовка майбутніх фахівців медичної галузі є можливою за допомогою створення викладачами якісного освітнього середовища, наповненого за допомогою інформаційних технологій належним контентом, що забезпечуватиме здобувачу вищої освіти можливість самостійного опрацювання навчальних ресурсів. Звичайно ж, завдання викладача стає більш клопітним і зумовлює формування навчально-методичного комплексу до навчальної дисципліни так, щоб у студента-медика виникав логічних ланцюг умовиводів як мотиваційних ланок для самостійного додаткового опрацювання матеріалу. Взаємодія викладача і здобувачів вищої медичної освіти передбачає вміння педагога дозувати і спрямовувати їх самостійну діяльність, розвивати їх сферу пізнання та виробляти критичне мислення в умовах безперервного потоку інформації. Беззаперечно, найкращим засобом реалізації вищесказаного на практиці в умовах змішаного навчання є вжиття викладачем мотиваційних прийомів, стимулюючих методів навчання; розробка завдань, орієнтованих на конкретного здобувача вищої медичної освіти; надання їм стимулу до висловлювання, використання різних способів розв'язання ситуативних завдань, кейс-методів без страху бути покараним за неправильну відповідь; формувати такі педагогічні ситуації, які дають можливість кожному з учасників навчального процесу проявити ініціативу, самостійність тощо.

Тож викладачеві у ході навчального процесу в умовах змішаного навчання необхідно організувати

роботу так, щоб здобувачі вищої медичної освіти усвідомлювали і були в змозі самостійно виокремити проблему, визначити мету вивчення того чи іншого питання, самостійно формулювали завдання, вирішували їх, застосовуючи отримані на практиці знання. Водночас викладач повинен забезпечити готовність майбутніх фахівців медичної галузі знаходити вирішення основних професійних завдань в реально створених ситуаціях.

Застосовуючи метод-аналіз до практики застосування пропонуваніх засобів досягнення програмних результатів навчання в змішаних умовах, варто зробити наступний висновок. Змішана форма навчання в ході підготовки здобувачів вищої медичної освіти є більш ефективною, ніж традиційна форма одержання знань. Це зумовлює можливість поєднання очного та дистанційного компонентів навчання, зменшуючи таким чином недоліки обох форм. При цьому організація навчального процесу у медичних закладах вищої освіти в умовах змішаного навчання дозволяє досягнути програмних результатів навчання шляхом подолання розриву між теорією та практикою й має потенціал у вищій медичній освіті для покращення клінічних навичок майбутніх фахівців медичної галузі, таких, як навички клінічного міркування, критичного мислення чи документування.

Викладачі кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України забезпечують досягнення програмних результатів навчання здобувачами вищої медичної освіти з низки теоретичних дисциплін, таких, як «Філософія», «Історія України та української культури», «Філософія науки», «Медичне право України», «Правознавство», «Громадянська культура і толерантність», «Філософія здоров'язбереження», «Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин», «Основи соціологічних досліджень» тощо. Викладання теоретичних дисциплін охоплюється саме онлайн-навчанням. Саме тому повсякденне застосування інформаційних технологій у навчальному процесі, тобто діджиталізація, є однією з тих тенденцій, яка з великою часткою вагомості проявляється у її впливі (порівняно з іншими процесами) на якість вищої медичної освіти.

Динамічний розвиток українського соціуму, реформування сфер освіти та охорони здоров'я актуалізують необхідність адаптації компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців медичної галузі у новітній час [7, с. 114]. Сучасне суспільство ставить вимоги до формування професіонала

свої справи із вміннями аналітичного мислення, формування альтернативних рішень та прогностичності. Тому основним завданням викладачів організації навчального процесу на теоретичній кафедрі в умовах онлайн-навчання є пошук нових освітніх технологій, які сприяють становленню професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі, розвитку їх професійної компетентності на засадах міждисциплінарної інтеграції й умінь швидко вирішувати проблемні ситуації. Однією з найперспективніших сучасних педагогічних технологій слід виокремити кейс-метод. Зміст кейс-методу як освітньої технології і дієвого засобу організації навчального процесу в умовах змішаного навчання полягає в пропозиції здобувачам вищої освіти можливості усвідомити реальну професійну ситуацію, сприяє актуалізації певного комплексу знань у її вирішенні. Звичайно ж, підготовка і формування кейс-методу для викладача є доволі громіздким процесом та потребує значних затрат часу для дослідження тематики, виокремлення актуальних завдань, формування ситуації так, щоб створити умови для розвитку критичного мислення майбутнього фахівця медичної галузі. Однак означена освітня технологія в умовах змішаного навчання, аналізуючи досвід її застосування, зарекомендувала себе доволі дієвим способом організації навчального процесу. Необхідно відмітити і різні форми розбору кейс-методів як індивідуального, так і групового. У свою чергу, індивідуальний підхід до розгляду запропонованого кейс-методу формує у майбутнього фахівця медичної галузі відповідальність, зібраність, цілеспрямованість, здатність до самостійного аналізу. В процесі групового вирішення завдання реалізуються загальні компетентності здобувачів вищої медичної освіти, зокрема вміння працювати в команді, комунікації та ін. У межах використання кейс-методу реалізуються основні цілі професійної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі, відбувається розвиток їх комунікативних компетентностей, формуються вміння спілкування з колегами і пацієнтами, розвивається критичне мислення.

Список літератури

1. Калинюк Н. М. Імплементация міжнародних та європейських освітніх стандартів у систему реалізації державної освітньої політики: гармонізація освітнього простору у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців / Н. М. Калинюк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2018. – № 3 (14). – С. 243–256.
2. Калинюк Н. М. Особливості досягнення програмних результатів навчання в процесі підготовки здобувачів

Наведене дає підстави для формування таких висновків. Застосування кейс-методу поряд з іншими освітніми технологіями забезпечує належну організацію навчального процесу викладачем теоретичних дисциплін у медичних закладах вищої освіти, що зумовлює досягнення програмних результатів навчання як основного критерію у визначенні якості вищої освіти. Медичний заклад вищої освіти повністю забезпечує технологічну підтримку для етапу впровадження й безпосередньої організації навчального процесу в умовах змішаного навчання.

Професійний розвиток майбутніх фахівців медичної галузі передбачає цілковите їхнє занурення у виконання професійних обов'язків й усвідомлення власного місця в системі міжособистісних стосунків колективу та системі професійного простору загалом. При цьому усвідомлення приналежності до певної професії, що формується в процесі професійної підготовки, визначається як професійна ідентичність. Найважливішу роль у професійному розвитку майбутніх фахівців медичної галузі відіграють діяльність і спілкування, що реалізується в межах організації навчального процесу у формі змішаного навчання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Впровадження змішаної форми навчання у медичних закладах вищої освіти вимагає динамічної розробки нових засобів і механізмів з підстав організації освітнього процесу. Зокрема, забезпечення якісного досягнення програмних результатів навчання у ході підготовки майбутніх фахівців медичної галузі з теоретичних дисциплін вимагає різного роду ресурсів, як інтелектуальних (розроблення за вирішення кейс-методів), так і технологічних (застосування інформаційних технологій у навчальному процесі), як зі сторони закладу вищої медичної освіти, так і викладача чи студента. Тристороннє поєднання зусиль, вмінь, навичок та досвіду зумовлює досягнення оптимального балансу між традиційною та дистанційною формами навчання, виокремлюючи найкращі елементи кожної із них та вдосконалюючи їх у змішаній формі навчання.

вищої медичної освіти / Н. М. Калинюк, Н. В. Гуменна, Т. Б. Кадобний // Інженерні та освітні технології. – 2022. – № 10 (3). – С. 43–51.

3. Мельничук І. М. Переваги самоосвітньої діяльності майбутніх магістрів медсестринства в умовах дистанційного навчання / І. М. Мельничук, С. О. Ястремська // Медична освіта. – 2019. – № 1. – С. 96–101.

4. Мельничук І. М. Сутність освіти як соціальної цінності / І. М. Мельничук, Т. Д. Федірчик, Н. М. Ка-

линюк // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Педагогіка». – 2019. – Вип. 1. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadvped_2019_1_7.

5. Міждисциплінарна інтеграція як складова проблемно-орієнтованого навчання у медичному університеті / А. Г. Шульгай, Л. Я. Федонюк, А. Є. Мудра, О. М. Олещук // Медична освіта. – 2018. – № 4 (80). – С. 113–116.

6. Рогальський І. О. Особливості викладання медичного права для студентів-медиків / І. О. Рогальський, Н. М. Калинин // Медична освіта. – 2018. – № 1. – С. 46–49.

7. Федчишин Н. О. Іншомовна граматична компетентність як складова підготовки майбутнього лікаря у контексті віртуально-навчального середовища / Н. О. Федчишин // Медична освіта. – 2019. – № 2 (82). – С. 114–121.

References

1. Kalynyuk, N.M. (2018). Implementatsiya mizhnarodnykh ta yevropeyskykh osvitnykh standartiv u systemu realizatsiyi derzhavnoyi osvitnoyi polityky: harmonizatsiya osvitniogo prostoru u formuvanni profesynoyi kompetentnosti maybutnykh fakhivtsiv [Implementation of international and European educational standards in the system of implementation of the state educational policy: harmonization of the educational space in the formation of professional competence of future specialists]. *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine*, 3(14), 243-256 [in Ukrainian].

2. Kalynyuk, N.M., Humenna, N.V., & Kadobnyy, T.B. (2022). Osoblyvosti dosyahnennya prohramnykh rezultativ navchannya v protsesi pidhotovky zdozvachiv vyshchoyi medychnoyi osvity [Peculiarities of achieving program learning outcomes in the process of training students of higher medical education]. *Inzhenerni ta osvitni tekhnolohiyi – Engineering and Educational Technologies*, 10(3), 43-51 [in Ukrainian].

3. Melnychuk, I.M., & Yastremska, S.O. (2019). Perevahy samoosvitniyoi diyalnosti maybutnykh mahistriv medsestrynstva v umovakh dystantsiynoho navchannya [Advantages of self-educational activities of future nursing masters in the conditions of distance learning]. *Medychna osvita – Medical Education*, 1, 96-101 [in Ukrainian].

4. Melnychuk, I.M., Fedirchuk, T.D., & Kalynyuk, N.M. (2019). Sutnist osvity yak sotsialnoyi tsinnosti [The essence of education as a social value]. *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine*, 1. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadvped_2019_1_7 [in Ukrainian].

8. Anderson T. Modes of interaction in distance education: Recent developments and research questions / T. Anderson // Moore M. G., Anderson W. G., editors. *Handbook of Distance Education*. – 2nd rev. ed. – Mahwah, NJ : Routledge, 2018. – P. 129–144.

9. Organization of distance learning on “Nursing” specialty: methodological and legal aspects / I. Melnychuk, N. Kalyniuk, N. Humenna [et al.] // *International Journal of Applied Exercise Physiology*. – 2019. – Vol. 8, No. 3. 1.

10. The Comparative Analysis of the English and German Term-Formation in the Legislative Documents (Based on the Schengen Border Code) / I. Bloschchynskiy, L. Borakovskyy, G. Prihodko [et al.] // *International Journal of Society, Culture and Language*. – 2021. – Vol. 9 (3). – P. 73–81.

5. Shulhay, A.H., Fedonyuk, L.Ya., Mudra, A.Ye., & Oleshchuk, O.M. (2018). Mizhdystsyplinarna intehtratsiya yak skladova problemno-oriyentovanoho navchannya u medychnomu universyteti [Interdisciplinary integration as a component of problem-oriented learning at a medical university]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4(80), 113-116 [in Ukrainian].

6. Rohalskyy, I.O., & Kalynyuk, N.M. (2018). Osoblyvosti vykladannya medychnoho prava dlya studentiv-medykiv [Peculiarities of teaching medical law for medical students]. *Medychna osvita – Medical Education*, 1, 46-49 [in Ukrainian].

7. Fedchyshyn, N.O. (2019). Inshomovna hramatychna kompetentnist yak skladova pidhotovky maybutnioho likarya u konteksti virtualno-navchalnoho seredovyscha [Foreign language grammatical competence as a component of training a future doctor in the context of a virtual educational environment]. *Medychna osvita – Medical Education*, 2(82), 114-121 [in Ukrainian].

8. Anderson, T. (2018). Modes of interaction in distance education: Recent developments and research questions. In: Moore, M.G., Anderson, W.G., (Eds). *Handbook of Distance Education*. (2nd rev. ed.). Mahwah, NJ: Routledge.

9. Melnychuk, I., Kalyniuk, N., Humenna, N., Rohalskyi, I., Yastremska, S., Straznikova, I., & Bloschchynskiy, I. (2019). Organization of distance learning on “Nursing” specialty: methodological and legal aspects. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 8(3.1).

10. Bloschchynskiy, I., Borakovskyy, L., Prihodko, G., Novikova, T., Moroz, N., & Kalyniuk, N. (2021). The Comparative Analysis of the English and German Term-Formation in the Legislative Documents (Based on the Schengen Border Code). *International Journal of Society, Culture and Language*, 9(3), 73-81.

Отримано 06.02.23
Рекомендовано 07.03.23

Електронна адреса для листування: kadobnyj@tdmu.edu.ua